

JOAN MANUEL SOLDEVILLA

Un figuerenc de Barcelona

M. Mercè Cuartiella Todolí



Joan Manuel Soldevilla.
Un figuerenc de Barcelona
M. Mercè Cuartiella Todolí

Edicions Cal·lígraf
Figueres, 2026

Primera edició — octubre de 2026

Publicació

Edicions Cal·lígraf, SL
Monturiol, 2, 1r 1a
17600 Figueres
Tel. (0034) 615 261 764
www.edicionscalligraf.com
info@edicionscalligraf.com

Disseny i maquetació

Plàcid Busquets

Impressió

DC Plus, Serveis Editorials

Correcció

Núria Garcia Caldés

© del text

Maria Mercè Cuartiella i Todolí

© de les fotografies

Aixiu M. Mercè Cuartiella

Il·lustració de coberta

Plàcid Busquets

ISBN

979-13-992298-2-0

Dipòsit legal

GI 1482-2026

© d'aquesta edició

Edicions Cal·lígraf, SL

*Queda rigorosament prohibida,
sense l'autorització per escrit
dels titulars del copyright,
la reproducció parcial o
total d'aquesta obra per
qualsevol mitjà o procediment,
incloent-hi la reprografia i el
tractament informàtic. Les
infraccions d'aquests drets es
troben sotmeses a les sancions
establertes a les lleis.*



Aquest llibre ha estat imprès
en paper procedent de boscos
certificats FSC® ben manejats
i d'altres fonts controlades.

Taula

Escriure una biografia	7
La gran família	
(a la catalana i en un pis de l'Eixample)	11
El segell de Casp	31
<i>Perfundet omnia luce</i>	45
Destinació Figueres: un atzar	59
Projectes en comú i decisions de futur	65
Oh capità, el meu capità!	75
Amor a primera vista i altres flirts.	
Tintín i els còmics	87
Un home del renaixement	109
Un epíleg que no ho és	131

Escriure una biografia

Sempre he pensat que escriure una biografia és una tasca molt difícil. Quins són els elements que cal destacar, de tota una vida? Quins fets són veritablement rellevants? Què ha tingut prou incidència en la formació del caràcter, en la construcció de la persona? Això sol ja em genera un munt de dubtes. Sovint penso que som fruit d'un relat que ens fem *a posteriori*, quan ja hem decidit qui som, i que optem per imposar un biaix de confirmació que té en compte només aquells detalls que fan quadrar la història que ens volem explicar. No resultarà el mateix, si explico la vida d'algú tan proper a mi, de qui conec pràcticament tots els replecs vitals?

Si, a més, la persona biografiada, com és el cas, té una dimensió pública considerable, si és algú amb àmplia projecció al seu entorn, si el tarannà, caràcter i projectes són coneguts per molts dels futurs lectors de la història de la seva vida, la cosa es complica una mica més.

Per fortuna, la proposta de l'editor en aquest cas —uns apunts biogràfics, no una biografia— rebaixa la

pressió de les meves reserves. Sumat a això, hi afegeixo el fet que l'objecte d'aquestes notes —en Joan Manuel Soldevilla, conegut com a Solde per molts de vosaltres—, és per a mi tan familiar que no ha calgut a penes treball de documentació, més enllà de comprovacions puntuals d'alguna data o algun nom. Tampoc no ha calgut patir per saber què explicar-ne; ell mateix m'ha fet la selecció al llarg dels anys; quan parlem de nosaltres mateixos a la persona que estimem sempre surten a la palestra els records més significatius, per insignificants que puguin semblar.

Un cop superades aquestes reticències inicials, em dispo a compartir amb vosaltres les vivències, els records i les anècdotes que el protagonista de les següents notes ha tingut l'amabilitat d'esgranal per a mi al llarg dels anys. Naturalment, no us explicaré res que ell no vulgui i m'heu de perdonar que li hagi permès un filtratge previ d'aquestes línies, que, per altra banda, no han estat pràcticament censurades. De la meua collita hi poso la mirada irònica, un xic sorneguera, que em permet prendre distància i que ha estat possible gràcies a la confiança total i als anys de convivència.

Serà tasca vostra jutjar si els matisos de caràcter, l'actitud i la intenció vital que glatien en el nostre home des de la infantesa més tendra expliquen qui és, i també esbrinar quina part del seu tarannà podem atribuir a les circumstàncies que la vida li ha posat al camí, i que també modelen; les decisions obren unes vies i en tanquen d'al-

tres, i és innegable que la manera com ens prenem els revolts de l'existència és un element important en la forja de la persona que finalment som.

No busqueu en aquestes notes un llistat objectiu d'assoliments i èxits, de desencants i fracassos; us estalviaré aquest regust d'inventari, perquè tots els fets, lloables o no tant, aniran sortint a la llum a través de les anècdotes de les quals es compon el relat.

Des del lloc de privilegi que ostento —una proximitat màxima, una posició d'espectadora d'excepció— crec que us puc fer cinc cèntims no tant de qui és en Joan Manuel Soldevilla —que també—, sinó de com ha arribat a ser-ho.

La gran família (a la catalana i en un pis de l'Eixample)

Tot i haver nascut a la ja desapareguda clínica Regina, al cor de Gràcia, i haver viscut els seus dos primers anys al carrer Lugo, cap a Horta-Guinardó, en Joan Manuel Soldevilla Albertí va ser un nen de l'Eixample. Al carrer Còrsega, entre Sicília i Sardenya, hi va viure infantesa, adolescència i joventut, fins que va deixar la ciutat natal per emprendre —després d'un breu interludi tarragoní— la seva aventura empordanesa.

El barri, si així podem denominar l'Eixample barceloní malgrat la seva personalitat un xic anodina, va ser, fins als sis anys, tot el món d'aquest nen nascut un càlid dia d'agost de 1964. Com a teló de fons, l'horitzó l'ocupava la Sagrada Família, que es podia veure des de la terrassa del menjador —i que llavors resultava molt més rònega i menys pròspera que ara, el símbol d'un projecte que tothom donava per fet que mai no s'arribaria a acabar— i l'escenari el confegien l'escola de pàrvuls —Academia Aladrén—, a tocar de casa, el Liceo Palcam —prop de l'hospital de Sant Pau i on el petit Joan Manuel va apren-

dre a nedar—, la botiga de queviures de la senyora Maria —que feia que el seu marit, el senyor Andreu, pugés la compra a casa els Soldevilla, per estalviar el pes feixuc a la mare—, o la pastisseria Sardenya, on es compraven els Bismarcks de nata el diumenge i on sempre calia fer una cua llarguíssima, que sortia a la vorera. Aquesta ubicació tan concreta en el mapa comportava, com ja saben tots els urbanistes, molt més que una qüestió territorial. L'adreça postal du aparejada també una determinada concepció del món, una visió de la vida. Una família que vivia al carrer Còrsega era, en aquella època, un nucli estable, benestant, endreçat, partidari d'un ordre (la quadrícula mateixa del barri n'era el paradigma màxim), que creia en un determinat racionalisme que recollia la tradició nostrada, però també que confiava en l'eficiència de la modernor.

El pis era gran; quatre habitacions, dues cambres de bany, cuina amb *office* —denominació moderna i elegant del que tota la vida havia estat el rebost— i menjador-sala d'estar. No obstant la distribució i els metres quadrats generosos que els Soldevilla es podien permetre, la superpoblació habitual a les cases en aquelles dècades llunyanes no garantia una convivència folgada; les famílies nombroses obligaven els fills a compartir habitació —el mite de l'espai personal encara no estava en voga— i en els anys de màxima ocupació es repartien el pis entre pare, mare, quatre germans i àvia, de la qual en Joan Manuel era el preferit.

No va ser una infantesa plàcida, la seva, pel que fa a la salut; va patir algunes malalties més molestes que greus —asma infantil, genolls desviats, al·lèrgies diverses— que el van fer un nen menys cinètic que el seu germà gran, més apte per als esports i una mica l'escollit com a vehiculador de les expectatives familiars; per allò de la primogenitura, en ell requeien les grans esperances en tots els àmbits. Potser per diferenciar-se d'aquest nen dos anys més gran que li robava protagonisme i a qui tant admirava —els altres germans van tardar a arribar; set anys un, dotze l'altre—, i davant la necessitat d'avançar-lo en algun àmbit, de reservar-se en alguna faceta el primer lloc del podi, en Joan Manuel va optar, des de ben menut, per dipositar els seus esforços en el terreny intel·lectual, menys vistós per a un infant que els mèrits físics, però també lloable i, sobretot, allunyat de les preferències del germà. La lectura es va convertir, des d'un bon començament, en la marca pròpia, el fet diferencial.

Tampoc no és que hi estigués especialment dotat. A ell li agrada explicar l'anècdota de quan havia d'entrar a l'escola on després va cursar tots els estudis, i havia de superar una petita prova d'admissió. El germà gran ja hi anava, i hauria estat impensable que ell no hi pogués accedir. Tenia cinc anys llavors, i va sortir content d'aquest examen d'ingrés que tampoc no podia ser molt exigent, atesa la curta edat dels postulants. Tenia l'absoluta certesa d'haver-lo superat. Quan la mare li va preguntar què li havien fet fer, per contrastar aquell doll de seguretat

personal amb fets fefaents, va respondre, tot cofoi, davant l'estupefacció de la família, que li havien fet llegir la plana d'un conte. Els altres es va posar les mans al cap: d'ajuntar lletres i convertir-les en paraules, encara no en sabia prou. Inexplicablement —potser per la benvolença dels examinadors o perquè la prova constava també d'altres exercicis més d'acord amb les capacitats de l'infant—, els seus vaticinis es van complir, ja que no hi va haver cap problema perquè ingressés a l'escola i aquest fet va deixar entreveure una de les actituds més singulars i pròpies que han acompanyat en Joan Manuel des dels pàrvuls llunyans fins al rang de catedràtic d'institut: un optimisme recalcitrant, una gran confiança en les capacitats pròpies i un entusiasme fora mida, potser no sempre contrastat, però sovint efectiu. La fe mou muntanyes!

En una casa tradicional com aquella, tots els germans es deien com el pare, en certa manera; el gran, Joan Josep (unint el nom d'ambdós progenitors, Joan Manuel i Josepa), Joan Manuel el nostre home (emulant el de la figura paterna), Joan Ignasi el tercer (amb aquest complement potser d'influència jesuítica) i Joan Miquel el quart (escollit aquest amb el primer nom preceptiu i el segon per votació popular dels altres membres de la nissaga que l'havien precedit).

Quatre germans mascles garanteixen una infantesa moguda a qualsevol llar, i aquella no n'era una excepció. És possible que fos aquest excés de tasques domèstiques



Al balcó del carrer Còrsega, amb un
ninet de Mickey Mouse, 1969.

el que propiciés que l'àvia Quitèria —la mare de la mare— visqués al carrer Còrsega fins que en Joan Manuel va entrar a la pubertat. Sigui per contrarestar l'atenció que rebia el primogènit per part dels pares, sigui perquè era un nen calmat i poc rondinaire, el cert és que en Joan Manuel es va convertir en el net preferit de l'àvia —l'ordre dels afectes és sempre atzarós i no està escrit enlloc—, cosa que li va reportar certs petits privilegis: la dona li feia el llit d'amagat de la mare, tasca que se suposava que havia de fer ell mateix, el defensava i li estalviava alguns renys o l'anomenava «Cachito», potser per les galtones plenes; a ulls dels altres membres de la llopada, es va convertir en un consentit.

Tot i això, s'avenien prou, els germans; primer els dos

grans, que van compartir moltes coses; després el tercer, que s'hi va sumar una mica més tard i, ja a una certa distància, el quart i últim, regal inesperat de tants matrimonis de l'època. Carreres de cotxes, soldadets, tebeos, Monopoli, futbol, bicicletes... tot un univers masculí que es va perpetuar fins ben entrada l'adolescència; quan els vaig conèixer jo, ja traspassada la vintena els dos grans, encara vaig tenir l'oportunitat de presenciar partits de bàsquet *intramuros*, on el llum de peu amb pantalla cilíndrica era la cistella i el quadre del sant sopar el tauler per als rebots. De vegades venien altres nens a jugar, però no gaire, perquè ells ja eren una nodrida colla. Alguns companys d'escola encara recorden la pista monumental de cotxes d'escalètric que tenien muntada permanentment al passadís de casa, dins d'un calaix que es plegava i s'adossava a la paret, dissenyat per un pare amb un cert talent per al bricolatge, com a mínim en aquella ocasió. Quan els nens jugaven, el terra del passadís quedava inutilitzat i la mare no podia anar a la cuina ni l'àvia a l'habitació, però els germans impressionaven els seus convidats amb aquell circuit magnífic que tots admiraven, segurament amb un punt d'enveja.

Les amistats no eren gaires, a la primera infantesa. Els germans s'entenien bé i no necessitaven pràcticament altres figurants per a l'escenari de jocs. Anar a passar la tarda a casa dels amics, a més, no era especialment ben vist des de la particular òptica de la família —que cada casa aguantant els seus fills, semblava la consigna. El com-

plement social d'aquells primers anys estava format per una rècula de cosins més o menys propers, amb els quals es mantenia una relació de major o menor intensitat en funció de l'estira-i-arrotonsa que els pares i els tiets mantenien; eren ells els que marcaven el compàs.

Va ser un nen educat a l'antiga, en Joan Manuel, com pràcticament tots els que vam ser criats a finals dels seixanta i començaments dels setanta. Encara que els nostres pares es creien molt moderns perquè eren més permissius i comprensius del que amb ells havien estat, el cert és que la cadena de comandament estava clara: els grans manaven i els petits obeïen. Una consigna sagrada d'aquella època era que els pares se'ls havia de fer quedar bé, com si el prestigi familiar es basés, en part, en l'actuació de la progenie, sobretot en aquella que era visible a ulls dels altres i es podia sotmetre al seu judici. La pitjor actuació era la que deixava en evidència els nostres progenitors i indicava que no se'n sortien, educant la canalla, ja fos perquè els nens s'atipaven de patates fregides en un vermut familiar, perquè no responien a la primera quan se'ls preguntava alguna cosa o perquè mostraven massa interès i desig de participació en les converses dels adults. «Los niños hablan cuando las gallinas mean», deia sempre un tiet d'en Joan Manuel, afirmació que deixava força clar la poca conveniència d'interactuar amb els adults per compte propi. Sovint, si es cometia una infracció, aquesta no era castigada al mateix moment i davant dels altres,